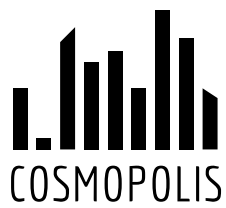

POSLEDNÍ KNIHKUPECTVÍ

LONDÝN
ROZERVANÝ
VÁLKOU.
SPOJENÝ
KNIHAMÍ.

MADÉLINE MARTINOVÁ

MADELINE MARTINOVÁ

POSLEDNÍ
KNIHKUPECTVÍ

Přeložila Marcela Nejedlá

THE LAST BOOKSHOP IN LONDON

© 2021 by Madeline Martin

All rights reserved including the right of reproduction in whole,
or in part in any form.

This edition is published by arrangement with Harlequin Books S.A.

This is a work of fiction. Names, characters, places and incidents are either
the product of the author's imagination, or are used fictitiously, and any
resemblance to actual persons, living or dead, business establishments, events,
or locales are entirely coincidental.

Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2021

Translation © Marcela Nejedlá, 2021

Cover photos © alin. S / Depositphotos, eduardoarrieta,
Wirestock / Adobe Stock

Autorům všech knih, které jsem kdy četla.
Děkuju vám za to útočiště, za vědění a za to,
že jste mě vytvarovali v to, co jsem.

KAPITOLA PRVNÍ

Srpen 1939, Londýn, Anglie

Grace Bennettová vždy snila o tom, že jednou bude žít v Londýně. Nikdy ji nenapadlo, že by to nakonec mohla být její jediná možnost, navíc v předvečer války.

Vlak zastavil ve stanici Farringdon, její jméno bylo napsané na stěně v pruhu modré barvy uvnitř červeného kruhu. Lidé postávající na nástupišti čekali, až budou moct nastoupit, stejně netrpěliví jako ti, kteří vystupovali. Byli elegantně oblečení v městském stylu, mnohem elegantněji než obyvatelé Draytonu v Norfolku.

Grace byla nervózní i nedočkává zároveň. „Jsme tady,“ podívala se na Viv.

Její přítelkyně zaklapla rtěnku a v úsměvu předvedla čerstvě načervenalé rty. Podívala se z okna a pohledem přejela šachovnici plakátů lemuujících stáček se zeď. „Tolik let jsme si přály odjet do Londýna.“ Popadla Grace za ruku a krátce ji stiskla. „Konečně.“

Kdysi, když byly ještě holčičky, se Viv poprvé zmínila o tom, jaké by to bylo odstěhovat se z nudného Draytonu, vyměnit jeho

poklid za mnohem víc vzrušující život ve velkoměstě. Tehdy to byla hodně divoká představa – opustily by svou pomalu se vlekoucí, ale známou existenci a odstěhovaly se do živého, rychle tepajícího Londýna. Grace by nikdy nenapadlo, že by se z toho jednoho dne mohla stát nutnost.

Jenže v Draytonu už jí nic nezbylo. Nebo aspoň nic, na čem by jí záleželo a k čemu by se chtěla vrátit.

Vstaly z plyšových sedadel a posbíraly zavazadla. Měly každá jen jeden vybledlý kufr, ošoupaný spíš věkem než používáním. Oba kufry byly ale nacpané k prasknutí a strašlivě těžké, navíc se s nimi obtížně manipulovalo kvůli pouzdrům s plynovou maskou, které měly zavěšené přes rameno. Ty ohavné věci s sebou kvůli vládnímu nařízení musely nosit všude, pro ochranu v případě plynového útoku.

Naštěstí byla Britton Street vzdálená jen dvě minuty chůze, aspoň podle toho, co říkala paní Weatherfordová.

Přítelkyně její matky z dětství měla pokoj k pronájmu, pokoj, který nabízela už rok předtím, když Gracina matka zemřela. Podmínky byly velkorysé – dva měsíce zdarma, než Grace sežene práci, a i potom může nájemné platit zpětně. I přes touhu odjet do Londýna a přes nadšené povzbuzování Viv zůstala Grace v Draytonu ještě téměř celý následující rok, snažila se dát dohromady střípky své polámané existence.

To ale bylo ještě předtím, než zjistila, že dům, ve kterém žila od svého narození, ve skutečnosti patří jejímu strýci. Než se do něj nastěhoval se svou panovačnou manželkou a pěti dětmi. Předtím než se život, který znala, roztránil ještě víc.

Pro Grace už v jejím domě nebylo místo, což jí její teta s chutí a často připomínala. To, co kdysi bývalo útočištěm plným útěchy a lásky, se změnilo v místo, kde se cítila nevíтанá. Když

v sobě její teta nakonec našla tolik opovázlivosti, aby jí řekla, že má odejít, věděla Grace, že nemá jinou možnost.

Napsat minulý měsíc dopis paní Weatherfordové a zjistit, jestli její nabídka ještě platí, patřilo k nejtěžším věcem, které Grace kdy udělala. Byla to kapitulace před problémy, kterým čelila, strašlivá, duši ničící porážka. Kapitulace, která oznamovala její největší selhání.

Grace nikdy neoplývala přílišnou odvahou. I teď uvažovala, jestli by vůbec zvládla cestu do Londýna, kdyby Viv netrvala na tom, že pojedou spolu.

Když teď čekaly, až se otevrou lesklé kovové dveře a odhalí jim zcela nový svět, zachvěla se strachem.

„Všechno bude báječné,“ zašeptala jí Viv. „Bude to o moc lepší, Grace, slibuju.“

Vzduchotechnikou poháněné dveře vlaku se se sykotem otevřely. Vystoupily na nástupiště do davů lidí mířících všemi směry. Pak se dveře za nimi zase zavřely a za sukně a vlasy je zatahal poryv větru zvednutého odjíždějícím vlakem.

Plakát na cigarety Chesterfield na stěně před nimi zachycoval hezkého pokuřujícího plavčíka, další plakát hned vedle vyzýval všechny muže Londýna, aby vstoupili do armády.

Nebyla to jen připomínka války, jíž bude jejich země možná brzy čelit, ale i toho, že život ve velkoměstě představuje mnohem větší nebezpečí. Jestli má Hitler v úmyslu napadnout Británii, pak se nejspíš zaměří na Londýn.

„Ach, Grace, podívej!“ vykřikla Viv.

Grace odtrhla oči od plakátu a podívala se na lesklé kovové schodiště táhnoucí se vzhůru a mizící někde nad klenutým stropem. Někde ve městě jejich snů.

Reklama byla rychle zapomenuta, obě se rozběhly k eskalá-

toru a snažily se potlačit svoje nadšení, zatímco je schody bez námahy unášely nahoru, nahoru, nahoru.

Viv vypjala ramena se sotva zakrývaným štěstím. „Neříkala jsem ti, že tohle bude úžasné?“

Na Grace se najednou sesypala obrovitost toho všeho. Po tolika letech snění a plánování najednou opravdu byly v Londýně.

Daleko od násilnického strýce, daleko od přísné ruky Viviných rodičů.

Přes všechny Graciny obavy vyletěly z nádraží jako ptáčky z klece, připravené konečně roztáhnout křídla.

Všude kolem nich se domy zvedaly až k nebi, Grace si musela dlaní zastínit oči před sluncem, aby dohlédla až na jejich vrchol. Obchody v okolí je zdravily zářivě barevnými vývěsními štíty, nabízejícími sendviče, kadeřníka či čistírnu. Po ulicích kolem rachotily nákladáky, v protisměru projel patrový autobus, jehož nalakované boky byly stejně rudé a lesklé jako Viviny nehty.

Grace dokázala jen popadnout svou kamarádku za ruku a vyjeknout, aby se dívala. Viv to také všechno vnímala s vykulenýma, lesknoucíma se očima. Nakonec vypadala stejně jako Grace, jako ohromená venkovanka, i přes ty módní šaty a dokonale upravené rezavé kučery.

Grace nebyla ani zdaleka tak šik, přestože si pro tuhle příležitost oblékla svoje nejlepší šaty, jejichž lem jí dosahoval sotva pod kolena. V pase si je stáhla tenkým černým páskem, který jí ladil se střevíčky na nízkém podpatku. Její šaty sice nebyly tak elegantní jako ty Viviny černobílé puntíkové, ale světlemodrá bavlna zdůrazňovala Graciny šedé oči a lichotila jejím plavým vlasům.

Viv si šaty sama ušila, samozřejmě. Ale Viv se prostě za ně obě dívala dopředu s většími ambicemi. Po celou dobu jejich

přátelství trávily celé hodiny šitím šatů, natáčením vlasů a čtením časopisů *Woman* a *Woman's Life*, které se zabývaly módou a etiketou, a pak donekonečna jedna druhou opravovaly a opravovaly, aby ze své řeči „vymazaly Drayton“.

Viv se svými vysokými lícními kostmi a dlouhými řasami rámuujícími hnědé oči by teď neudělala ostudu na obálce kteréhokoli z těch časopisů.

Zařadily se do davu lidí spěchajících oběma směry, přehazovaly si kufry z ruky do ruky. Grace bez váhání zamířila k Britton Street. Zaplaťpánbůh byly pokyny, které jim poslala paní Weatherfordová v dopisech, velmi podrobné a snadno se jimi mohly řídit.

Co ale v dopisech chybělo, byly všechny ty projevy války.

Další plakáty, některé povolávající muže, aby splnili svou povinnost, jiné pobízely lidi, aby nedbali na Hitlera a jeho výhrůžky a stejně si zarezervovali letní dovolenou. Na protější straně ulice byl vchod do domu obložen pytli s pískem a černobílá vývěska upozorňovala, že je tady veřejný protiletcký kryt.

Přesně podle pokynů paní Weatherfordové dorazily do Britton Street ani ne po dvou minutách. Stály před cihlovým domem se zelenými vstupními dveřmi, na kterých svítilo vyleštěné mosazné klepadlo, okno zdobil truhlík s fialovými a bílými petúniemi. Podle toho, co paní Weatherfordová psala, byl tohle nepochybně její dům.

A jejich nový domov.

Viv vyběhla po schodech, kudrny jí při každém kroku poskakovaly po ramenou, a zaklepala na dveře. Grace ji následovala, poháněla ji nedočkavost. Koneckonců, tohle byla nejmilejší

přítelkyně její matky, několikrát za nimi byla v Draytonu, když byla Grace malá.

Přátelství mezi Gracinou matkou a paní Weatherfordovou mělo počátek v dobách, kdy paní Weatherfordová žila v Draytonu. I potom, co se odstěhovala, jejich přátelství pokračovalo – i během Velké války, která je obě připravila o manžely, a přes nemoc, která si nakonec vzala Gracinu matku.

Dveře se otevřely a objevila se v nich paní Weatherfordová, starší, než si Grace pamatovala. Vždycky byla mile boubelatá, s kulatými červenými tvářemi a zářivě modrýma očima, jen teď měla navíc kulaté brýle a tmavé vlasy prokvétaly třpytivými stříbrnými pramínky. Její pohled spočinul nejdřív na Grace.

Tiše vyjekla a zvedla ruku ke rtům. „Grace, ty jsi celá maminka. Beatrice byla vždycky tak hezká, ty její šedé oči!“ Otevřela doširoka dveře a odhalila tak bílé bavlněné šaty s modrými květy a modrými knoflíky. Chodba za ní byla malá, ale úpravná, kousek za dveřmi se už zvedaly schody vedoucí do dalšího patra. „Ale pojdte přece dál, prosím.“

Grace zamumlala díky za kompliment, snažila se nedat najevo, jak moc se ta slova dotkla oné části jejího nitra, kde pořád ještě truchlila po matce. Odvlekla kufr dovnitř. V domě to lákavě vonělo pečeným masem a zeleninou. Grace cítila, jak se jí sbíhají sliny.

Nejedla pořádné domácí jídlo od té doby, co matka zemřela. Nebo aspoň dobré. Její teta na vaření moc nebyla a Grace měla tolik práce s vedením strýcova obchodu, že jí nezbyval čas na to, aby si uvařila něco slušného.

Její kroky změkčoval krémový koberec se vzorem květin v pastelových barvách. Byl čistý, ale místy už hodně ošoupaný.

„Vivienne,“ pronesla paní Weatherfordová, když za Grace vstoupila dovnitř i Viv.

„Všichni mí přátelé mi říkají Viv.“ Viv se rozzářila úsměvem, do kterého vložila všechno své kouzlo.

„Jaké krásky z vás vyrostly! Vsadím se, že se všichni chlapci kolem budou červenat.“ Paní Weatherfordová jim pokynula, aby si postavily zavazadla na podlahu. „Coline!“ zavolala nad naleštěné dřevěné schody. „Postarej se o věci dam, já zatím postavím vodu na čaj.“

„Jak se vede Colinovi?“ zeptala se Grace zdvořile.

Stejně jako ona byl i Colin jedináček, stejně jako ji ho Velká válka připravila o otce. I když byl o dva roky mladší než Grace, často si spolu jako děti hráli. Vzpomínala na to ráda. Colin byl vždycky hodný, za pronikavou inteligencí v očích se ukrývala velká laskavost.

Paní Weatherfordová podrážděně rozhodila ruce. „Pořád se pokouší zachraňovat svět a neustále mi domů nosí nějaká zvířata.“ Dobromyslné zachichotání, které následovalo, ale naznačovalo, že jí to zase tak moc nevadí.

Grace si dopřála chvilku na obdivování vstupní části domu, než přijde Colin. Vedle schodiště stál stolek s lesklým černým telefonem, stěny byly vytapetované veselou modro-bílou brokátovou tapetou, místy vybledlou, ale hezky ladící s bílými rámy dveří a oken. Všechno zařízení bylo jednoduché, ale bez poskvrnky. Grace si byla jistá, že by na jakémkoli kousičku domácnosti matčiny přítelkyně jen těžko hledala sebemenší smítko prachu.

Ozvalo se zaskřípění a zvuk kroků na schodech, pak se objevil vysoký, štíhlý mladík. Tmavé vlasy měl pečlivě učesané, na sobě měl košili s límečkem a hnědé kalhoty.

Plachý úsměv mu zjemnil rysy, vypadal tak ještě na míň než na svých jednadvacet let. „Ahoj, Grace.“

„Coline?“ vyjekla nevěřicně. Byl o dobrých třicet centimetrů vyšší než ona, tyčil se nad ní podobně, jako se kdysi ona tyčila nad ním.

Začervenal se.

Jeho reakce byla okouzlující, potěšilo ji, že za ty roky, kdy se neviděli, se na jeho laskavé povaze nic nezměnilo.

Zvedla k němu oči. „Ty jsi tedy pořádně vyrostl za tu dobu, co jsme se neviděli.“

Ostýchavě pokrčil kostnatými rameny, pak pokývl na Viv, se kterou si také hrával, vzhledem k tomu, že obě dívky byly nerozlučné. „Viv. Vítejte v Londýně. Oba jsme se s mámou na váš příjezd těšili.“ Usmál se na Grace a pak se shýbl, aby zvedl zavazadla, která dívky odložily. Zaváhal. „Můžu vám to odnést?“

„Prosím,“ odpověděla Viv. „Děkuju, Coline.“

Přikývl, popadl každou rukou jeden kufr a bez námahy je vynesl po schodech.

„Pamatujete si, že jsem k vám jezdila s Colinem na návštěvu?“ zeptala se paní Weatherfordová.

„Samozřejmě,“ přikývla Grace. „Zdá se, že je pořád stejně hodný, jako býval.“

„Jen o hodně vyšší,“ dodala Viv.

Paní Weatherfordová se za synem láskyplně dívala. „Je to hodný chlapec. Tak pojďte, dáme si trochu čaje a já vás tady potom provedu.“

Pokynula jim, aby šly za ní, a otevřela dveře do kuchyně. Světlo sem dopadalo přes rozhrnuté bílé záclony okny nad dřezem a nad zadními dveřmi. Všechno tady bylo stejně úzkostlivě čisté jako v předsíni. Slunce ozařovalo bělostný pult a skříňky, pár

kousků nádobí bylo úhledně poskládáno na odkapávači. Utěrky citronové barvy byly pečlivě pověšené a vůně toho, co se vařilo, byla tady ještě mučivější.

Paní Weatherfordová ukázala dívkám k malému stolku se čtyřmi židlemi a vzala ze sporáku konvici. „Tvůj strýc si vybral pěkný čas na to, aby si nárokoval váš dům, zrovna teď, když je válka na spadnutí.“ Odnesla konvici ke dřezu a pustila vodu. „Ale od Horace se to dalo čekat,“ poznamenala přes zvuk vody se zjevnou nechutí. „Beatrice měla obavy, že by se o něco takového mohl pokusit, ale ta její nemoc byla tak náhlá...“

Hodila pohledem po Grace. „Neměla bych tak mluvit, vždyť jste ještě unavené po cestě. Jsem ráda, že jste tady. Jen bych si přála, aby to bylo za lepších okolností.“

Grace se kousla do rtu, nebyla si jistá, co odpovědět.

„Máte krásný dům, paní Weatherfordová,“ vyhrkla Viv.

Grace se na ni vděčně podívala a Viv odpověděla spikleneckým mrknutím.

„Děkuju.“ Jejich hostitelka utáhla kohoutek a s úsměvem se rozhlédla po sluncem zalité kuchyni. „Rodina mého Thomase ho vlastnila po několika generacích. Není už tak pěkný, jako býval, ale člověk musí být spokojený s tím, co má.“

Dívky se posadily. Polštáře se vzorem citronů byly tenké, cítily přes ně tvrdé dřevo židlí. „Vážíme si toho, že nás necháte u sebe bydlet. Je to od vás moc laskavé.“

„To je maličkost.“ Paní Weatherfordová postavila konvici na sporák a zapnula hořák. „Pro dceru mé nejmilejší přítelkyně bych udělala úplně všechno.“

„Myslíte, že hledání zaměstnání bude těžké?“ zeptala se Viv. I když se snažila o lehký tón, Grace věděla, jak moc její přítelkyně touží stát se prodavačkou.

Po pravdě řečeno ta představa lákala i Grace. Práce v obchodním domě musela být úchvatná! V nějakém krásném a velkolepém, jako byl třeba Woolworth, obchodní dům s několika patry nejrůznějšího zboží, který se táhl přes délku celého bloku.

Paní Weatherfordová se tajnůstkářsky pousmála. „Já se náhodou znám s několika majiteli londýnských obchodů. Jsem si jistá, že vám budu moct nějak pomoci. A Colin pracuje v Harrods. Taky by se mohl přimluvit.“

Viv se rozzářily oči, když to jméno bezhlasně opakovala směrem ke Grace s těžko skrývaným nadšením.

Paní Weatherfordová uchopila jednu ze žlutých utěrek a vzala z odkapávače talíř, osušila pár zbývajících kapek. „Musím říct, že ani jedna nemluvíte, jako byste byly z Draytonu.“

Viv zvedla bradu. „Děkuju vám. Rozhodně jsme se snažily. Doufaly jsme, že nám to pomůže se zaměstnáním.“

„To je hezké.“ Paní Weatherfordová otevřela jednu skříňku a talíř do ní uklidila. „Předpokládám, že máte nějaké doporučující dopisy?“

Viv strávila celý den před jejich odjezdem do Londýna nad vypůjčeným psacím strojem, pečlivě si naťukala svůj doporučující dopis. Nabídla, že ho napíše i pro Grace, ale ta odmítla.

Paní Weatherfordová se k nim znovu obrátila. Viv povytáhla obočí na Grace, naznačila jí, že by měly přikývnout.

„Samozřejmě že máme doporučující dopisy,“ odpověděla pak za obě, nepochybně už přemýšlela, jak získá druhý i pro Grace.

„Viv má,“ opravila ji Grace. „Já bohužel ne. Strýc mi ho odmítl napsat, přestože jsem v jeho obchodě strávila tolik času.“

Byla to jeho poslední rána, pomsta za to, že opustila obchod, kde pracovala většinu svého života. Nezdálo se, že by bral v úva-

hu to, že jeho žena požadovala, aby si Grace našla jiné bydlení, zajímalo ho jen to, že mu Grace nebude neustále k dispozici.

Konvice pronikavě zapískala a vypustila oblak páry. Paní Weatherfordová ji stáhla ze sporáku, čímž okamžitě utišila nepříjemný zvuk, a postavila ji na podložku. Pečlivě odměřovala čajové lístky do kovového sítka, pak přelila vařící vodu do konvice na čaj. „To je škoda, hrozná škoda,“ mumlala si pod vousy cosi o Horaceovi. Pak postavila čajovou konvici na stříbrný podnos spolu se třemi šálky, cukřenkou a konvičkou na smetanu a obrátila se ke Grace s rezignovaným zamračením. „Do obchodního domu tě bez něj nevezmou.“

Grace se zhoupl žaludek. Nejspíš přece jenom měla Viv dovolit, aby jí doporučení zfalšovala.

„Ale to je jedno,“ dodala jejich hostitelka, zatímco nesla podnos ke stolu a nalévala jim šálky. „Vím o jednom místě, kde budeš moci půl roku pracovat a získat tak doporučení.“

„Grace je naprosto ideální pro cokoli, co vás napadne.“ Viv si z cukřenky vzala kousek cukru a nechala ho žbluňknout do čaje. „Ve škole měla vždycky ty nejlepší známky. Zvlášť z matematiky. Obchod svého strýce prakticky vedla sama a za tu dobu ho hodně pozvedla.“

„Pak si myslím, že to bude skvěle fungovat.“ Paní Weatherfordová upila čaje.

Něco drcló Grace do holeně. Podívala se a uviděla mourovaté kotě, upírající na ni velké jantarové oči.

Grace zabořila prsty do měkkého kožíšku za ušima kotěte, ozvalo se hlasité zapředení. „Máte kočku, jak vidím.“

„Jen na pár dní, doufám, že vám to nevadí.“ Paní Weatherfordová mávla rukou, aby kotě odehnala, ale to paličatě zůstalo sedět u Grace.